

Ion IRIMESCU - '90

CALEA DE URMAT

Plecat din minunatul climat cultural al Fălțiceniilor dinaintea primului război mondial, trecut prin școlile și academiile vremii și ajuns la el însuși, maestrul Ion Irimescu a împlinit, la 27 februarie, 90 de ani.

În ciuda acestei venerabile vârste, sculptorul trebăluiește încă în atelierul său din strada Pangrați din București, deși s-a pregătit din vreme cu tot ce trebuie pentru marea plecare.

O lucrare de terminat, un bronz de șlefuit, o idee care se naște, toate îl țin pe loc ca niște odgoane ce nu lasă o barcă să se desprindă de țărnam.

Se împlinesc mai bine de 22 de ani de când, elev fiind la Liceul de Artă din Iași, l-am cunoscut pentru prima oară. Poposise împreună cu un alt mare artist și iubitor al Iașului, Corneliu Baba, la una din expozițiile liceului nostru.

Erau ca doi arhieri înalți și făcuți, două trupuri ale căror spirite trecuseră deja în creația lor. Poate tocmai din această cauză Dumnezeu nu i-a chemat încă să le deie alte misiuni și alte haine trupestă.

Și acum, ca și atunci, maestrul Ion Irimescu a rămas pentru noi, cei care încercăm atingerea frumosului, o cale de urmat plină de învățăminte. Și cu cât înaintăm mai mult în meșteșugul nostru cu atât îl pricepem și îl respectăm mai mult.

Studentul marelui sculptor Dimitrie Paciurea de la Academia de Arte din București și al sculptorului Joseph Bernard de la Academia de la Grande Chaumière din Paris și profesorul altor generații de mari sculptori români mai ține și astăzi lecții de neuitat. În timp ce mulți dintre confrății își cără neodihna pe drumuri străine, împrăștiind pe la alții ceea ce trebuie să fie al nostru, Ion Irimescu se întoarce cu cea mai mare parte din munca de o viață acasă, la Fălțiceni. Asemeni marilor înțelepți, maestrul știe că locurile devin însemnate numai dacă noi ne străduim să le sfântim cu roadele muncii noastre.

Nu doresc să fac o înșurire a ceea ce a creat sculptorul de-a lungul anilor. Vreau numai să constat, umblând peste filele memoriei, înălța

emoție ce o degajă fiecare din lucrările sale. Puține popoare au parte de asemenea artiști. Vor trece vremurile, se vor schimba orinduirile, și oamenii și multe altele vor trece. Peste tot însă unde vor exista ființe ca Ion Irimescu, va rămâne ceva pentru eternitate.

George ZĂRNESCU

• Ion Irimescu — „Daniela”.

OGLINDA

Încotro atât de repede?

Au venit unii și au pretins că ei sunt Mesia
Au venit alții și i-au uzurpat pe cei dinții
Au venit unii și au propus să mergem înainte
Au venit alții să ne spună că înainte e în urmă
Au venit unii și ne-au corectat că în urmă

e la dreapta
Au venit alții să ne convingă că dreapta

e la stînga
Au venit unii și au recunoscut că au uzurpat
Au venit alții să se fînguie că au fost uzurpați

și că greșelile vinovaților sînt
mai avantajoase decît experimentele pricepuților
Apoi au venit împreună și ne-au avertizat că

busulele lor
sînt mai puțin defecte decît busulele altora
și că asta n-ar mai avea nici o importanță

în turmă
pentru că în definitiv fiecare orbește
de propria lui libertate furioasă și

fiecare moare cît poate de singur și o singură
dată
dizolvat în iubire și ură
Încotro atât de repede?

Ovidiu GENARU

„Viața e mai puțin lirică”

Aducîndu-mi în locul obișnuitei tablete un poem, dl. Ovidiu Genaru m-a încurajat prin asta să-l întreb dacă, ocupat cu activitatea parlamentară, mai are proiecte literare.

— Deocamdată puține. Ca mulți dintre prietenii mei încerc să înțeleg ce se întâmplă cu societatea românească și cu fiecare dintre noi în parte. Cred că experiența vieții parlamentare îmi va folosi serios într-o, probabil, viitoare carte de proză.

— Vei ieși cu ceva în librării?

— Da, în 1992 am avut romanul „Sperietoarea”, publicat de Cartea Românească. În 1993 voi avea tot un roman (de dragoste), „Diverse cereri în căsătorie”, ce va apărea la Editura „Junimea”.

— Versuri?
— Viața e mai puțin lirică. Am material pentru trei cărți. Nu sînt mulțumit de ele. Aș vrea să scriu ceva nou, măcar ca datore.

C. Cn.

Vă mai emoționează un buchet de ghiocei?

Dana Heisu, studentă, 20 ani: Cred că încă da. Pentru că încă mai sper în primăvară.

Cristina P., vizitatoare, firma „București-Berlin”, 25 ani: Da. Ghioceul este un simbol al primăverii, al purității, dar anul acesta nu am primit nici un buchet. Pentru mine nu a existat 1 martie, fiind toată ziua ocupată la firmă.

Elena F., elevă: Cred că sînt printre puținele fete sensibile la aceste gesturi miști, dar importante. Ghioceii și sărutările primite de 1 martie de la prietenul meu au fost și sînt de neuitat.

Cristina, șomeră, 27 ani: Ghioceii mi-au rămas singura bucurie în această primăvară. Ar fi minunat să am parte numai de astfel de bucurii.

Florența P., profesoară, 35 ani: Da. Pentru mine ghioceii, florile în general, au reprezentat întotdeauna frumusețe, gingășie, ade-

văr, prietenie între oameni.

Dana Kaefana, studentă, 25 ani: Da, desigur. De obicei îi primesc cînd afară e încă iarnă și fragilitatea lor semnifică venirea primăverii, un început.

Anca C., elevă („frumoasă și fără prejudecăți”). Dacă l-aș primi de la niște tipi ca voi aș cădea pe spate. Dacă l-aș primi de la tipul din Mercedesul din față, aș cădea în brațele lui.

O necunoscută, aproximativ 50 ani: Nu mă interesează, nu citesc „Deșteptarea”.

Maria C., 30 ani: Cînd primesc un buchet de ghiocei, îmi aduc aminte de versurile lui Macedonski: „M-am uitat la fericiți... / T-am văzut nemulțumii, / E orice zădărnice”. Cu fiecare ghiocei, cu fiecare clipă de iubire uit de această zădărnice.

Gabriel CHELARU
Dinu PANESCU

„Însemnări ieșene”

A apărut primul număr din „Însemnări ieșene”, revistă a Societății „Arta Română”, care reia titlul mensualului condus de Mihail Sadoveanu, G. Topîrceanu, Gr. T. Popa (1936-1940). Directorul publicației e dramaturgul Andi Andrieș, semnează Constantin Ciopraga, Nicolae Tatomir, Mihai Cozmei, Marin Sorescu, Eugen Simion, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabîja, Claudiu Paradais, Horia Zăliu, Gh. Platon, Ioanid Romanescu, Dan Hatnanu, Al. Husar, George Paseu, Daniel Dimitriu, Laurențiu Palade, Dan-Bogdan Hanu (debutant cu un eseu). Pentru cititorul băcăuan, aș semnaliza deosebit articolul „Pictura ca palimpsest” de Dan Hăulică, o analiză saturată de referințe culturale despre pictura concitadinului nostru Ilie Boca. (H.C.)

Modelul ontologic eminescian

• Conversație cu dl. prof. Theodor Codreanu.

Există mari cărțurari și în micile orașe. Unul dintre ei e dl. prof. Theodor Codreanu, care locuiește în Huși. El are o certă vocație de eseist și calitatea de prozator. Subordonat unor teze importante, scrisul său e demonstrativ și, inevitabil, polemic. Independența atitudinii, imprevizibilitatea analogiilor, pasiunea dialectică fac din dl. Theodor Codreanu un debater redutabil și un colaborator dorit al publicațiilor combative. Săptămînalul „Literatura și arta” (vezi nr. 1, 1 ian. 1993) l-a acordat premiul pentru critică și istorie literară pe 1992, iar ziarul „Vremea” (vezi nr. 105, 21

ian. 1993) l-a desemnat printre laureații săi. Recent, dl. Theodor Codreanu a publicat în colecția „Studii eminesciene” a Editurii Porto-Franco din Galați o lucrare foarte personală, pătrunzătoare și vibrantă, „Modelul ontologic eminescian”. Ea e cea de la care a plecat și în jurul căreia s-a concentrat dialogul pe care îl redăm mai jos.

— D-le Codreanu, ce legătură e între eseu de acum și mai vechea dv. lucrare „Eminescu — Dialectica stilului” (1984)?

— Legătura e organică și faptul acesta era menit să fie subliniat de un amplu capitol de vreo 65 de pagini la care editura m-a determinat să renunț, din considerente pur economice. Cum vedeți, cenzura lucrează sub alte chipuri. Cezar Ivănescu a început să publice acest capitol în „Euchropia” (nr. 2), însă revista se mișcă și ea foarte greu, tot din considerente financiare. Pe scurt, dacă „Modelul ontologic eminescian” schițează „rațiunea pură” și „rațiunea practică” a eminescianismului, cartea din 1984 încearcă să cuprindă „critica puterii de judecată”, cuprinzînd, în esență, dialectica stilului, adică o poetică.

— Pentru ca cititorul să înțeleagă fără dificultate despre ce e vorba, dați-mi unul sau mai multe sinonime ale titlului ultimei dv. cărți.

— Eminescianismul — arhetip al ființei românești, eminescianismul o viziune originală a lumii.

— Apărînd eminescianismul, vă plasați pe o poziție modernă

sau pe una tradițională, conservatoare?

— Nu m-am considerat niciodată un critic tradiționalist, deși nu disprețuiesc tradiția. Tot ce am risipit, de vreo două decenii, prin diverse reviste, stă măturătură pentru încercarea de a impune o nouă viziune asupra criticii și literaturii, Maioreșcu, Creangă, Caragiale, Bacovia, Rebreanu, Sadoveanu, Camil Petrescu, Marin Preda, Constantin Noica, Eugen Barbu și alții scriitori de seamă ai literaturii noastre sînt reinterpretăți de mine din perspectiva unei poezii a oglinzii, cu elemente — cred eu — originale. Un volum de eseuri („Oglinzi și eouri”) a stat mulți ani la o editură din capitală. Apariția lui ar fi fost o pledoarie pentru ceea ce afirm. Eminescu m-a interesat numai din pricina modernității sale venind din profunzimea ființei românești. La suprafață, Eminescu pare depășit, istoricizat și, din păcate, critica lenoasă, de regulă majoritară, nu trece la aparențe, cu atât mai mult cu cît Eminescu a scris cel mai adesea fragmentar, dar a gîndit întotdeauna într-o viziune totalizantă, cu o forță inegalabilă de percepție. E mult mai comod să gîndești fragmentar și să te sustragi întregului. Archaeus este cheia ființei totale eminesciene.

— Cunoașteți vreun alt model ontologic creat de un poet care s-a impus sau a fost asimilat de poporul din care a ieșit acesta?

— Firește. Universul dantesc și-a pus pecetea pe întreaga cultură italiană. Același lucru se poate spune despre Shakespeare, pentru englezi sau Goethe, pentru germani. Numai astfel de mo-

Conversație realizată de
Constantin CALIN

(Continuare în pag. a IV-a)